

Bolna mamica goduje.

Otroški prizor v dveh slikah.

Nastopajo: Tončka in Janko, revna otroka,
njuna mati,
Milka in Julče, otroka premožnejših staršev.

Prva slika.

Gozd. Janko in Tončka nabirata suhljad. Janko ima že celo butaro in jo zavezuje, Tončka še nabira. Proti večeru. Okrog in okrog pojó ptiči.

Janko: Hej, tako butaro bom prinesel, da bo za celo grmado. To bo mama vesela!

Tončka: Seveda bo vesela — ali pa tudi ne...

Janko: Vriskala seveda ne bo, ko je bolna, vesela pa bo.

Tončka: Ti, rajši poglej, da se sonce že nagiba in da bo večer. Bova morala počasi odriniti proti domu, če ne, naju bo noč zasačila in potem še znala ne bova.

Janko (se smeje): Glej jo no! Jaz lahko grem, ko imam butaro že narejeno, ti pa samo klepetas in nič nisi nabrala.

Tončka: O, tisto pa že ne! Poglej, saj sem jaz tudi že dosti nabrala!

Janko: No, no, potem pa kar vem, da te je že zdaj strah! Tako se bojiš teme, kakor ne vem kaj.

Tončka (se postavi predenj): No, Janko, ko si ti tak korenjak in ki se ničesar ne bojiš, grem pa sama domov, ti pa tukaj počakaj teme in pridi potem, bom videla, če se ti res ničesar ne bojiš! Jaz mislim, da bi skopnel od samega strahu in da bi vse sive lase domov prinesel, če bi sploh domov prišel!

Janko (užaljen): Pojdi, pojdi! Ti pa še zdaj ne upaš sama po gozdu domov! V tla se udereš, če bi zajca srečala! (Se smeje.)

Tončka (huda): Prismoda! (Oba spet nabirata suhljad. Kratek odmor.)

Janko: Ali slišiš, kako lepo pojo ptiči?

Tončka: Oh, saj ravno zato tako rada grem po hosto, da poslušam ptiče.

Janko: Ali veš, kaj sem mislil? Če bi jaz takega ptiča ujel, takega, ki takole lepo poje, in bi ga potem materi dal za god...

Tončka: Potem bi ga v hiši imeli in bi nam prepeval zmeraj! To bi biló lepo pri nas!

Janko: In če bi potem še mamica ozdravela...

Tončka: Najina mamica ne bo nikoli ozdravela, saj veš, da nama je zadnjič Markov oče pravil, da je zelo bolna in da morava veliko moliti zanjo.

Janko: Seveda je zelo bolna. Jaz vsak večer molim zanjo, preden zaspi.

Tončka: Jaz pa vselej, kadar se zjutraj zbudim, poklekнем na postelji in zmolim najprej zdravamarijo za mamico. Jutri bo njen god in — veš kaj? Oba morava iti k sveti maši in darovati sveto obhajilo za mamico. Saj si slišal v šoli, da je to najlepše darilo, ki ga kdo more materi dati za njen god.

Janko: Tisto pa že. Ej, Tončka, ko bom jaz velik! Takrat se nam bo pa dobro godilo! Delat bom šel in bom zaslužil in vsak dan bomo imeli svežega kruha na mizi. Lepo bo, čeprav bo mamica bolna. Ti boš doma gospodinjala, jaz bom pa hodil po gozdu in sekal in še konja bom kupil in z vozom bom domov vozil drva in ne bo jih treba takole v butarah nositi. In mamici boš skuhala, kar se ji bo zahotelo.

Tončka: Oh, zdaj je pa tako žalostno, ko nimamo niti skorje kruha. In jaz dobro vem, da je mamica velikokrat rajši sama lačna, čeprav je bolna, samo da imava midva kaj jesti.

Janko: O, dobro vem. Ali si videla zadnjič, ko je Markov oče prinesel hlebec svežega kruha, pa je rekla, da svežega kruha ne sme jesti, da ni dober za njeno bolezen, in sva potem vsega sama pojedla. O, ko bom jaz velik, ne bo tako!

Tončka: Jutri bo spet njen god in spet bomo vsi žalostni in ne bomo imeli kaj jesti. Midva bova že kje dobila, morebiti nama v šoli drugi kaj dajo, tisti, ki belega kruha s seboj prinesejo.

Janko: Meni nikoli ne dajo.

Tončka: Meni pa. Oh, bratec, nič ne bodi žalosten! Domov bova šla in zvečer bova lepo molila za mamico, zjutraj pa na vse zgodaj v cerkev.

Janko: Jaz bi pa vendarle rad ptiča ujel, tistega, ki tako lepo poje. Ali ga slišiš? Pa bi ga potem mami dal za god, da bi nam prepeval v hiši. Pomisli, potem mami ne bo nikoli dolgčas in nama tudi ne.

Tončka: Kaj neki boš s ptičem! Pela bova že sama, saj znava! Kaj bo ptič! Za god ji bova kar tisto zapela, ki sva se je že zadnjič naučila.

Janko: Saj res! Zdaj sva v gozdu, lahko še malo poskusiva, doma bi naju slišala. Tako jo bova pa lepo prisenetila.

Tončka: Kar zapojva! Vidiš, pa takole se bova za roke držala! (Se sprimeta, obrnjena sta proti ljudem in pojeta: Napev kakor pri pesmi: O moj preljubi dragi dom.)

Preljuba moja mamica,
kot zvezda siješ vrh neba,
kako si dobra, zlata vsa,
o moja mamica!

Zvečer te Bogu izročim
in zjutraj spet, ko se zbudim,
pozdravljena, pozdravljena,
preljuba mamica!

(Nekje v bližini vrisk. Nato bližajoče se govorjenje.)

Janko in Tončka (se prestrašita in plašno gledata po poti skozi gozd).

Janko: Slišiš, nekdo prihaja. . .

Tončka (vsa preplašena): Če naju kdo tukaj dobi. . .

Janko: Skrijva se, bogve kdo je. . .

Tončka: Saj res, brž se skrijva, kar tamle za grmovje. (Oba se skrijeta in pustita butare na poti. Kratek odmor.)

Nastopita **Julče** in **Milka**. Gosposko napravljena. Na sredi odra obstojita.

Julče: Pa reci, da naš stric ni mož, da malo takih! Joj, kako se je smejal ves popoldan, jaz sem se že bal, da se mu bodo usta razklenila, tako se je režal. (Ga oponaša.)

Milka: Imenitno! Oh, pri gozdarjevih je bilo še vselej lepo, kadar sva bila tam. Ali veš, kaj je bilo meni najbolj hudo?

Julče: Hudo? Kaj neki?

Milka: Ker sem bila že tako sita, da nisem mogla več jesti tistih kolačkov medenih, ki so bili tako neznansko dobri! Uh, tri dni bi jih jedla in nič ne bi počivala, kar noč in dan, naprej in naprej bi jih jedla!

Julče: Oh, Milka, to si ti nespametna! Jaz sem pa drugačen ptič! Ko je gospa ven šla, sem jih pa natlačil po žepih! Tako skrivaj, da še ti nisi opazila. Seveda, saj si bila že tako sita, da nisi mogla videti, ti je že kar po ušesih zvonilo! Vidiš jih! (Vzame iz žepa pest kolačkov.) Na, jej, jaz jih ne morem več!

Milka: Ne maram!

Julče: Čakaj, še prosila me boš!

Milka (odločno): Teh ne maram!

Julče: O, prevzetnost sita, jih bom pa sam!

Milka: Veš, zato jih ne maram, ker si jih ukradel! Sram naj te bo!

Julče (začuden): Ukradel? (Potem se zasmeje.) O, ti si pa brihtna glavica! Ali jih mar ni gozdarjeva gospa za naju prinesla? Ali si slišala, da je rekla: Vse pojejta, vse je za vaju, če bo zmanjkalo, bom pa še šla iskat? Zdaj pa praviš, da sem jih ukradel!

Milka: No ja, lepo to ni, prav gotovo ne! Zakaj si pa potem skrivaj vzela?

Julče: Oh, tvoja bučka, kaj si vse izmislila! Na, tu imaš in jej, če hočeš, če ne bom vrgel proč, v žepih se mi bo vse zdrobilo! (Ji ponuja.)

Milka: Domov nesi! Če mami povem, da si proč vrgel, boš še tepen in nikoli več ne bova smela h gozdarjevim na obisk!

Julče: No, pa naj bo po tvoje, bom pa domov nesel! (Opazi Jankovo butaro na tleh.) Kaj pa je tole?

Milka: Pa res, kako ta butara hoste pride sem?

Julče: Ta je pa lepa! Pa takole na sredi poti. Kaj pa, če jo je kak voznik zgubil, da mu je padla z voza?

Milka: Naka, voznik je ni zgubil, saj vidiš, da je prevezana z vrvico. Nekdo je hosto nabiral, pa jo je pozabil.

Julče: Kaj pa še! Ali misliš, da je vsak tako pozabljiv, kakor si ti! Vidiš, saj sta dve! In tukaj je še sekirica!

Milka: Saj res.

Julče: Aaaa, zdaj se mi je pa posvetilo! Nekdo je tukaj drva kradel, pa je zaslišal naju in je zbežal.

Milka: Lahko.

Julče: Ali pa se je kam skril. Čakaj no! (Gleda okrog sebe.)

Milka: Prav lahko, da se je naju prestrašil in se je skrila. Bogve, kdo bi to bil? Gotovo kak malopridnež ali pa še kak tat.

Julče: Bomo takoj skupaj, če se je res skrill! (Išče.)

Milka: Kaj pa, če je kam zbežal?

Julče (najde Tončka in Jankota za grmom): Ooo, tukaj sta, ptička! Pogledaj jih no, kako sta se lepo skrila! Kar ven, kar sem pojdiva, se bomo pomenili, kako sta vidva v našem gozdu drva kradla!

Tončka in Janko prideta izza grma, Tončka joka.

Milka: Zakaj sta se pa skrila?

Tončka (jokaje): Sva se tako prestrašila.

Julče: Kakopak, tat se vsak prestraši, če ga zasačijo pri tatvini. Tako. Vidva sta torej tatova!

Janko: Saj nisva kradla!

Julče: Aha, še izgovarjal se bo! Nisva kradla! Ali misliš, da sem tako neumen, da ne vem, čigav je ta gozd?

Janko: Nisva kradla!

Tončka: Samo malo hoste sva hotela nabrati!

Julče: Da boš vedel, s kom govoriš! Ta gozd je naš in jaz bom očetu povedal in žandarji vaju bodo vzeli, potem bosta pa zaprta, da veš!

Tončka (zajoka): Joj, Janko, zaprta bova, ali si slišal...

Julče: A, ti si Janko, nekaj že vem. Kako je pa t e b i ime, tatica?

Tončka: Jaz nisem tatica, samo Tončka sem.

Julče: Tako. Janko in Tončka. Kje sta pa doma?

Milka: Julče, nikar ne sili vanju, saj vidiš, da sta vsa objokana in prestrašena!

Julče: Nič ne pomaga! Kaj pa kradeta! To se moramo zmeniti! Torej, kje sta doma?

Tončka in Janko (molčita).

Julče: Nočeta povedati! Čakajta, žandarjem bosta vse rada sama povedala! Kje pa je vaju oče?

Tončka: Ga nimava več.

Julče: Kaj pa mati?

Tončka: Bolna je.

Milka: Bolna je? Kje pa stanujeta?

Janko: Tam doli za vasjo ob gozdu. Sama sva in mama je bolna že dve leti.

Julče: No, žandarji vaju bodo že poiskali, da le to povem, kako vama je ime. Pa povejta mi, kaj vama šine v glavo, da sta šla drva krast? Jaz tega ne razumem.

Janko: Jutri bo god najine mamice, pa sva šla malo hoste iskat, da bomo mogli kaj skuhati, ko nimamo nič drv doma.

Milka: Ali jih ne pripeljejo z vozom?

Tončka: Pri nas nimamo voza in ne konja.

Julče: Kako se pa potem v mesto peljete?

Tončka: Saj še nikoli nismo šli v mesto.

Julče: Kako pa potem speljete domov mrvo in kako s polja vozite domov?

Tončka: Nimamo mrve in ne polja in nič ne vozimo.

Julče: Kaj pa imate potem?

Janko: Samo hišico in nič drugega. (Kratek odmor.)

Julče: Vesta kaj? Jaz vama nič ne verjamem. Vidva sta čisto navadna potepuha in vse vama prav pride, vse pokradeta in če ni drugega, pa drva kradeta! Potem se pa takole izgovarjata! O, nista naletela na pravega, to vidva pripovedujta vrabcem, če vama bodo verjeli! Pa v naš gozd krast! To je pa že nesramno, in tako mlada, pa že kradeta!

Janko in Tončka (na jok jima gre): Saj nisva kradla.

Milka: Ali je vajina mamica res bolna?

Tončka: Res.

Milka: In tam doli za vasjo pri gozdu je vaša hišica?

Tončka: Da, zunaj vasi.

Julče: Za zdaj se lepo poberita domov! Pa kar hitro, če ne bom vzel palico in vama malo pomagal! (Vzame butaro in jo razmeče po odru.) Tu imata pa vajino butaro. Sekirico pa vzamem, jo bom dal žandarjem, potem bosta pa pomnila, kdaj sta v našem gozdu drva kradla! Ali še nista izginila!? Kar poberita se, tatova nemarna! (Julče ju peha, Tončka in Janko jokaje odideta.)

Milka: Revčka sta...

Julče: Tatova, ne pa revčka. Na, kaj takega bi si pa ne bil mislil!

Milka: Ti jima ničesar ne verjameš.

Julče: Kdo bo pa verjel takim falotom. Zviti so in lepo se znajo izgovarjati. Saj so že naučeni, kako naj govorijo, če bi jih le kdo dobil.

Milka: Nisi prav naredil. Jaz jima pa verjamem, da sta res reveža. Ali si videl, kako sta jokala?

Julče: E, cmeriti se vsak zna. Ti še za prazen nič včasih jokaš.

Milka: No, to pa že ni res. Ali veš, da smo včasih že šli tam za vasjo, daleč zunaj na sprehod, in da tam ob gozdu stoji hišica. Mama je pravila, da stanujejo tam revni ljudje.

Julče: Tam, meniš, to je pa daleč od tod. No, zaradi mene lahko.

Milka: Nič lahko, pa še prav gotovo. Jaz pa verjamem, da sta res revna in grdo si naredil, da si ju tako napodil.

Julče: No, čeprav sta revna, — zakaj pa kradeta! Koliko je revnih ljudi, pa ne kradejo, rajši prosijo, saj vsak dan pride kak berač.

Milka: Čakaj, bratec! Če sta ta dva kradla, potem si ti še bolj, ko si kolačke vzel! Kaj pa na to praviš?

Julče: To je pa druga stvar! Tako si sitna kot muha!

Milka: Le počasi! Kaj bo to druga stvar! Še bolj grdo si naredil! Poglej! Ta dva nimata ničesar na svetu, samo bolno mamico in sta hotela nabrati malo hoste. Nimajo ne njiv ne konj ne travnikov ne gozda! Naš papa ima vse to in še trgovec je povrh in vsega imamo dovolj. Veš kaj, sram naju je lahko, da jima nisva ničesar dala, ampak ju tako grdo napodila. In jaz mislim, da suho hosto sme po gozdu vsak nabirati, če je njegova ali pa ne. Saj s tem ne dela prav nobene škode.

Julče: Jej, jej, Milka, kako si postala modra in kako me poučuješ, kakor da bi ne znal do pet šteti.

Milka: Skoraj bi rekla, da res ne znaš. Če bolj premišljuješ, kaj si naredil, bolj grdo se mi zdi. Vidiš, ko bi jima vsaj tiste kolačke dala, ki si jih ti meni ponujal in jih že hotel stran vreči.

Julče: Kakopa, pa še kaj povrhu, kajne.

Milka: Da, še kaj povrhu. Ti se šališ, jaz pa mislim prav zares. To morava popraviti. Veš kaj, pojdiva za njima in jima dajva tole, kar je gozdarjeva gospa nama dala s seboj, da neseva domov.

Julče: Bogve kje sta že zdaj.

Milka: Jih bova že kje dobila. Popraviti morava, krivico sva jima naredila. Joj, če bi najina mama zvedela, kaj si naredil, prav gotovo naju ne pusti več samih, da bi šla h gozdarjevim na obisk.

Julče: Kar brž teči domov in vse po vrsti sčevkaj, kako je bilo. S teboj ni nič!

Milka: Nič ne bodi užaljen, saj te imam rada. Rada imam pa tudi onadva, ki sta siromaka in imata bolno mamico. Vidiš, bratec, tako je, da moramo vse radi imeti, ne samo sebe in svojih mamic in morebiti še koga, ki je slučajno bogat in dober, kakor je gozdarjeva gospa in naš striček.

Julče: Ti pa pojdi k našemu župniku, pa ga prosi, da boš zdaj ti namesto njega pridigala, ko se ti jeziček tako spretno vrti...

Milka: Takoj bi šla in najprej bi povedala, kaj si ti naredil z dvema siromakoma in da si kradel takrat, ko si bil najbolj sit. Za zdaj ti pa samo to še povem, da pojdiva takoj za njima, dokler se še vidi. Če ne greš z mano, grem sama. Sta rekla, da bo njuna mamica jutri imela god. Žalostna bo z njima vred in to po tvoji krivdi.

Julče: Saj je vse prav. Toda zdaj ne bova hodila. Mrači se že.

Milka: Dobro, pa jutri. Saj res. Bova doma mamico prosila, naj nama še kaj da, pa bova nesla in jih obiskala. Veseli bodo in midva tudi. Popraviti pa morava na vsak način to.

Julče: (pomišlja): Pa če bo mamica na vsak način hotela vedeti, zakaj sva se ravno to izmislila? Pa boš vse povedala?

Milka: Čeprav ne. Rečeva, da smo se v gozdu spoznali, ko sva šla od gozdarjevih domov in sta onadva nabirala suhljad.

Julče: No, potem pa že. Zdaj pa brž stopiva domov, mamica gotovo že gleda skozi okno, kdaj bova prišla.

Milka: Torej velja, da jih jutri obiščeva?

Julče: Velja!

Milka: Juh, zdaj pa le domov k mamic! (Oba stečeta, zastor hitro pade.)

(Konec prihodnjič.)

